

A horgászat egyes büntetőjogi vonatkozásai

I. Bevezető gondolatok

Szeged életében fontos szerepet tölt be a várost kettészelő Tisza. Számomra is meghatározó a folyó közelsége, hiszen 17 éve horgászok vadregényes partjain télen-nyáron. Megismertem a vízparti élővilág szépségeit, megtanultam a természetet tisztelettel és szeretettel, életre szóló barátságokat kötöttem. Másik szenvedélyem a büntetőjog és a bírósági munkám. A kötelezettségekkel és feszes időbeosztással járó hivatást jól ellensúlyozza a szabadságot és az időtlenséget jelentő hobbi.

A Szegedi Járásbíróságon dolgozó, szabálysértési ügyeket intéző bírósági titkáráként gyakran találkozok olyan esetekkel, amikor ez a két, számomra fontos terület bizonyos értelemben összekapcsolódik. Dolgozatomban, ahogy a címe is árulkodik róla, ilyen találkozási pontokat szeretnék bemutatni; a lopás, az állatkínzás és az orvhalászat bűncselekményeinek horgászattal megvalósítható eseteit taglalom.

Célom kettős. Egyrészt segítséget szeretnék nyújtani a horgászatban nem járatos jogalkalmazóknak. Ennek érdekében próbálok rávilágítani azokra a jogi sajátosságokra, amelyek az egyes cselekmények megítélésében irányadóak. A horgászati-halászati szakkifejezések értelmezése is nehézséget jelenthet, ezért dolgozatomban ahol csak lehetséges, ezeket használom és magyarázom.

Másrészt a jogalkotót is szeretném jelképesen megszólítani pár olyan fontos kérdés felvetésével, melyek megválaszolását szükségesnek tartom. Célom, hogy a problémák jelzésén túllépve megoldási lehetőségeket is felmutassak.

II. Hallopás

A halra elkövetett lopás bűncselekményének jogi tárgya a tulajdonjog, sértettje a hal tulajdonosa.

A vízi élőlényekre, így a halra vonatkozó tulajdonjogi szabályokat a magánjogi normák az általánostól eltérő módon szabályozzák, melynek az a célja, hogy az élővilágot ne lehessen a piaci haszonelv alapját jelentő magántulajdonnak alávetni. Tekintsük át az irányadó rendelkezéseket.

A Ptk. 5:53 § (1) bekezdése szerint a folyóvizekben és a természetes tavakban élő halak, valamint más hasznos víziállatok az állam tulajdonában vannak. Ez a szabály természetesen nem vonatkozik a mesterséges halastavakra, halkeltető és halnevelő létesítményekre, melyek magántulajdonban is lehetnek.

A Ptk. hivatkozott szakaszának (3) bekezdése értelmében a kifogott hal és más hasznos víziállat tulajdonjogát a halászati jog gyakorlására jogosult szerzi meg. A nem jogosult által kifogott hal, valamint más hasznos víziállat is ugyanígy a halászati jog gyakorlására jogosult tulajdonába kerül.¹

A halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény (Hhtv.) 3. § (1) bekezdése értelmében a halászati jog - mint vagyoneértékű jog - a halászattal összefüggő jogosultságok és kötelezettségek összessége, amely - ha e törvény másképp nem rendelkezik - a víz tulajdonjogának elválaszthatatlan részét képezi.

A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény (Hhvtv.) szerint a halgazdálkodási jog gyakorlására jogosult által kifogott hal és más hasznos víziállat tulajdonjogát – törvény eltérő rendelkezésének hiányában – a halgazdálkodási jog gyakorlója² szerzi meg.

A fentiek alapján a tulajdonszerzés a halászati jogosultsághoz igazodik. A vagyon elleni bűncselekmény (tulajdon elleni szabálysértés) sértettje ezért minden esetben a halászati/halgazdálkodási jog gyakorlója, aki nem feltétlenül azonos a vízterület tulajdonosával. Amennyiben egy vízterületen jellegénél fogva nem valósul meg

---

¹ Lásd bővebben: Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Szerkesztette: Vékás Lajos és Gárdos Péter, Wolters Kluwer, Budapest, 2014. XVI. fejezete.

² A Hhvtv. által használt „halgazdálkodási jog gyakorlója” és a Ptk. szerinti „halászati jog gyakorlására jogosult” megjelölés ugyanazt takarják. Ajánlatos lenne a Ptk. szerinti megnevezés egységes használata.

halgazdálkodás (például városi parkok mesterséges tavacskái, vízművek kezelésében lévő csapadékvízgyűjtők), a már ismertetett szabályok szerint a sértett a létesítmény tulajdonosa.

A lopás elkövetési tárgya jelen esetben a hal. Megvalósulásához szükséges, hogy az idegen legyen, azaz ne képezze az elkövető tulajdonát és ne is birtokolja azt.

Az elkövetési magatartás fontos eleme az elvétel. A Btk. által elfogadott birtokbavétel (apprehensio) elméletét alkalmazva a jogsértés akkor tekintendő befejezettnek „mihelyt a tettes a dologra olyan fizikai hatást gyakorol, melynek következtében a dolog felett eddig létezett tényleges uralom megszűnik, s ettől különböző tényleges uralom jön létre”.

Az élővilág egyedeinek sajátossága, hogy könnyen sebezhetőek. Míg a bevásárlóközpontokban tartózkodók minden lépését kamerák és a biztonsági alkalmazottak árgus szemei figyelik, addig nem számít kivételesnek, hogy a horgász egy évig sem találkozik rendőrrel vagy halászati őrrrel a vízparton. A természetes vízterületek esetében a hal elvitele, vagy biztonságba helyezése (elrejtése) véleményem szerint ezért nem szükséges a befejezettség megállapításához. Fokozottabb és folyamatos ellenőrzés alatt álló vízterületek, halnevelő létesítmények esetében tartom elképzelhetőnek a hal kifogásának és az elvétel befejezettségének különválását.³

Esetünkben ez azt jelenti, hogy főszabály szerint a hal kifogását követően azonnali vissza nem engedésével, azaz megszákolásával, vagy szák használata nélküli vízből kiemelésével, (birtokba vételével) befejezetté válik a cselekmény. Ebből az is következik, hogy a hal jogtalan eltulajdonítási célú kifogása utáni – akár azonnali – visszaengedése nem minősülhet önkéntes elállásnak. Annak nincs jelentősége, hogy a hal a vízbe élve visszahelyezhető vagy sem, hiszen a befejezettséghez eredmény bekövetkezése nem szükséges, a kár bekövetkezése a törvényi tényállásnak nem eleme. A cselekménnyel okozott kár megtérülésének értékelhető, és enyhítő körülményként kell figyelembe venni.

A beetetés, a horgászhely elfoglalása, a bot csalizása, a szák összerakása büntetlen előkészületi cselekménynek minősül. A csali bedobása,⁴ a pergetés, emelgetés, mártogatás, tapogatás⁵ és kuttyogatás⁶ szintén előkészületnek minősül.

---

³ Lásd bővebben: 32/2012. számú büntető elvi határozat

⁴ Ennek minősül az is, ha a csalit csónakkal, vízbe gázolva vagy úszva viszik be.

⁵ A csali mozgatásának különböző technikái.

⁶ Harcsafogási módszer, a mártogató horgászat speciális válfaja, mely során egy hangkeltő eszközzel ütik a vizet.

A hal kapására (pedzésére) bevágás, a csali nyeletése,⁷ a megakasztott hal fásasztása a hal sikeres vízből kiemeléséig csak kísérletnek minősül. Minden horgász tudja ugyanis, hogy egészen a sikeres szákolásig bizonytalan a zsákmány megszerzése, s éppen ez a körülmény teszi igazán sportszerűvé a horgászatot.

Előfordul, hogy a hal bevágás nélkül megakasztja magát a horgon. Ebben az esetben is megállapítható a kísérlet, hiszen a horgász a bot felcsalizásával, bedobásával már mindent véghezvitt annak érdekében, hogy a cselekménye – akár további beavatkozás nélkül is - kísérleti szakaszba jusson.

Az elkövetési magatartás további feltétele a jogtalan eltulajdonítás célzata. A felelősség megállapításához tehát egyenes szándék szükséges. Mindebből következik, hogy amennyiben a birtokbavételhez nem társul jogtalan eltulajdonítási szándék, nem valósulhat meg sem lopás bűncselekménye, sem tulajdon elleni szabálysértés. Ilyen alapon tehát nem vonható felelősségre, aki a halat abból a célból fogja meg, hogy utána a vízbe visszaengedje.

Az úgynevezett „catch and release fishing”⁸ térnyerése miatt a jogalkalmazó sokszor nehéz helyzetbe kerül. Az irányzat követői számának növekedésével a terheltek esetében egyre életszerűbbé válik az a védekezés, hogy a haltartóból előkerült halat pár percen belül, vagy a horgászat befejeztével vissza kívánta engedni a vízbe. Amennyiben az előadás nem cáfolható meg, azt el kell fogadni és nem állapítható meg vagyon elleni bűncselekmény vagy tulajdon elleni szabálysértés elkövetése. Ilyen esetben a horgászengedély hiánya, vagy a fogás fogási naplóban elkönyvelés elmaradása miatt legfeljebb halvédelmi bírság kiszabásának lehet helye.⁹

A tévedés ugyanakkor kizárttá teszi a büntetőjogi vagy szabálysértési felelősség megállapíthatóságát, így nem vonható felelősségre az a horgász, aki a területi engedélyének hatályát félreértelmezi és olyan horgász helyen tévedésből horgászik, melyre az általa váltott engedély nem vonatkozik. Ennek elsősorban napi- vagy hetijegy váltó turista horgászok esetében van jelentősége.

---

⁷ Tipikusan süllő horgászata esetében a horgász észleli a hal kapását, de nem vág be azonnal, hanem megvárja, míg a hal mélyebbre nyeli a csalit a horoggal.

⁸ A hal kifogása utáni visszaengedését hirdető irányzat.

⁹ A Hhvtv. 6. § (2) bekezdése értelmében: a hal kifogására az adott halgazdálkodási vízterületen halgazdálkodásra jogosult, vagy az általa feljogosított, halfogásra jogosító okmányokkal rendelkező személy (a továbbiakban: feljogosított személy) jogosult. A feljogosított személy a jogszerű kifogással és a fogási naplóban való rögzítéssel szerzi meg a hal tulajdonjogát.

A halfogásra jogosító okmányokat törvény 37-43. §-ai határozzák meg.

Szándékosság hiányában az a személy sem lehet elkövető, aki véletlenül vagy tévedésből lett birtokos. Laikusoknak meglepőnek tűnhet, de nem ritka eset, hogy a csónakba beleugrik egy hal.¹⁰ Amennyiben azt a csónakázó eltulajdonítja, nem lopás, hanem – a minden bizonnyal 50.000,- forintot meg nem haladó elkövetési érték miatt – jogtalan elsajátítással megvalósuló tulajdon elleni szabálysértés állapítandó meg.

A horgászat során a társtettség és a részesség az általános szabályok szerint könnyen megvalósulhat. Így a hal megszákolásával a kifogásban, azaz az elvételen közreműködő, a horgászbótot tartóval szándékegységben cselekvő „horgásztárs” társtettesnek minősül. Ezzel szemben részesként – bűnsegédi magatartásért – felel az, aki nem az elvételen, hanem az eltulajdonított hal elvitelében működik közre. A halat elrejtő vagy értékesítő személy cselekménye az orgazdaság tényállását valósítja meg.

Előfordulhat, hogy a hal fűasztása vagy tárolása során elpusztul. Kérdésként merülhet fel, hogy ez a körülmény mennyiben befolyásolja a cselekmény megítélését.

Arra figyelemmel, hogy az elpusztult hal is elkövetési tárgya lehet a bűncselekménynek, az elkövető jogtalan eltulajdonításra irányuló magatartása ilyen esetekben is kimeríti a lopás bűncselekményének törvényi tényállását. Ha a tettes célcselekménye az eltulajdonítás, a hal későbbi leölésével, vagy megsemmisítésével véghezvitt rongálás büntetlen utócselekménynek minősül. A hal elpusztulása tehát általában nem bír jelentőséggel.

Bűnhalmazat jön viszont létre a Btk. 244. §-a szerinti állatkínzás bűncselekményével, ha a hal elpusztulása indokolatlan bántalmazás, vagy bánásmód eredménye,¹¹ s ehhez szándékosság is társul.¹²

Eltérő jogi tárgya miatt a lopás bűncselekménye a természetkárosítás bűncselekményével (természetvédelmi szabálysértéssel)¹³ és az orvhalászat vétségével¹⁴ is halmazatban állhat.

---

¹⁰ Főleg a vízfelszín közelében tartózkodó busák szoktak felugrálni, ha valamitől - például ragadozóhal rablásától, motorcsónaktól, vagy vasúti hídon átbogó vonat zúgásától - hirtelen megijednek.

¹¹ Például nem megfelelő mennyiségű, oxigénhiányos vízben (zacskóban, vödörben) tárolása.

¹² Az állatkínzás bűncselekményének részletesebb taglalását lásd a III. pontban.

¹³ A 13/2001 (V. 9.) KöM rendelet 2. számú melléklete alapján védettnek, illetve fokozottan védettnek minősülő halfajok egyedeinek eltulajdonítása esetében.

¹⁴ A bűncselekmény részletesebb taglalását lásd a IV. pontban.

III. Állatkínzás

A Btk. 244.§-a szerint:

(1) Aki

a) gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,

b) gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az állatkínzás

a) az állatnak különös szenvedést okoz, vagy

b) több állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza.

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény 2. § (2) bekezdése értelmében az állat kíméletére, az állatkínzás és az állatkárosítás tilalmára, valamint a jó gazda gondosságára vonatkozó törvényi rendelkezéseket a vadon élő állatokra, tehát azok horgászatára is alkalmazni kell. A horgászatnak ezen kívül is számos írott és íratlan (erkölcsi) szabálya vonatkozik arra, hogyan kell a hallal kíméletesen bánni. Az egyes horgászegyesületek, illetve szövetségeik évente a kezelésükben lévő vízterületekre érvényes, úgynevezett horgászrendet adnak ki, melyek legfeljebb eltérő megfogalmazásban, de kivétel nélkül előírják a horgászok számára, hogy „a megtartott halat tilos kínos fulladásnak kitéve vödörben, nejlon zacskóban, vagy szárazon tárolni. A megtartott halakat a horgász köteles a horgász helyén a vízben tartani. Békés halak élve tartásához kötelező a haltartó szák használata. A merevítő karikával ellátott szák, illetőleg a pontyzsák használata különösen ajánlott.” „A megtartani nem kívánt halat a lehető leggyorsabban, a legkíméletesebben kell visszabocsátani a vízbe.”¹⁵

---

¹⁵ Az idézetek a Horgász Egyesületek Csongrád Megyei Szövetsége 2017. évi Egységes Horgászrendjéből származnak.

(http://horgaszcsmszov.hu/webportal2/index.php?option=com_content&view=article&id=754:egyseg-eszerkezetben-jelenik-meg-a-hecsmsz-vizeinek-horgaszrendje&catid=1:hk&Itemid=56) 2017. február 5.

Véleményem szerint az általánosan elfogadott horgászati szabályok betartása mellett végzett halfogási tevékenység általában nem valósíthatja meg az állatkínzás bűncselekményét. Konkrét esetben ennek kétséget kizáró tisztázása szakértői kompetenciába tartozhat.

A Btk. 244. §-ában írt tényállás különösebb elemzést nem igényel. A hal gerinces állatként elkövetési tárgya lehet a bűncselekménynek, mely csak szándékosan követhető el. A (2) bekezdés minősített eseteiként meghatározott eredmények tekintetében a Btk. 9. §-ában foglaltakra figyelemmel elegendő, ha az elkövetőt gondatlanság terheli. A bűncselekmény rendbeliségét az elkövetési tárgyak száma határozza meg a (2) bekezdés b) pontjában szabályozott minősített eset kivételével, melynél legalább kettő állat maradandó egészségkárosodása vagy pusztulása törvényi egységet alkot, s ezen eredmény bekövetkeztéig a minősített eset kísérlete állapítható meg.

A részletesebb elemzés helyett inkább két érdekes jogi-erkölcsi kérdést szeretnék felvetni az állatkínzással kapcsolatban.

1) Élőhalas csalizás

A magyar horgászújságok hasábjain évről évre napirendre kerül az úgynevezett „élőhalas csalizás”¹⁶ megengedhetőségének kérdése. Az európai országok e téren nem mutatnak egységet. Míg Franciaországban, Olaszországban, Luxemburgban és hazánkban legális módszereknek minősül, addig Spanyolországban és Németországban tilalmazott.

Érdekes eredményre vezet az állatkínzás bűncselekménye német és a magyar törvényi tényállásának összevetése.

A német állatvédelmi törvény¹⁷ 17. §-a szerint:

Három évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő, aki

1. egy gerinces állatot ésszerű ok nélkül megöl, vagy

2. egy gerinces állatnak

a) kegyetlen szándékkal nagymértékű fájdalmat vagy szenvedést okoz, vagy

b) hosszantartó vagy ismétlődő, nagymértékű fájdalmat vagy szenvedést okoz

---

¹⁶ A horgász módszer lényege, hogy a horogra élő halat szúrnak fel, mely azon vergődve csalogatja a ragadozó halakat. Régi megnevezése: felhalzás.

¹⁷ Tierschutzgesetz (röviden: TierSchG)

A magyar normaszöveg nagymértékben hasonlít a némethez.

A Hhvtv. 2. § 16. pontja¹⁸ a horgász számára valóban engedélyezi csalihal fogását, de arról már nem tesz említést, hogy a kifogott csalihalat élve vagy leölve lehet csaliként felhasználni, ezért ez a rendelkezés jogellenességet kizáró jogszabályi engedélyként aligha értelmezhető. Néhány horgászszövetség horgászrendjében olvastam már utalást élő csalihal használatára, ugyanakkor a horgászrend nem minősül jogszabálynak.

Láthatjuk, hogy a német és magyar szabályozás összevetéséből egyáltalán nem következik, hogy bármelyik törvény a másiktól eltérően minősítené a horogra szúrt csalihallal horgászást. Megállapítható tehát, hogy azonos tartalmú jogszabályi környezetben az élőhalas csalizást (míg) a német bírói joggyakorlat a társadalom értékítéletét tükrözve indokolatlan szenvedést okozó módszernek,¹⁹ tehát bűncselekménynek minősíti, addig magyar joggyakorlat - egyelőre - nem tekinti annak.

Én a magyar szemlélet helyessége mellett érvelnék, mely a helyes jogpozitivisták értelmezéséből, továbbá a magyar horgászati hagyományok elfogadásából, és a társadalmi értékrendből következik.

A horgászok élőhallal történő csalizása ősi halászmódszeren alapul. Létjogosultságát igazolja, hogy a csúcstechnikával előállított, és elérhető áron forgalmazott világító, ízesített, rezgő, csörgő „műcsalik” (wobblerek, twisterek, villantók stb.)²⁰ megjelenésével sem tűnt el ez a módszer. Köztudomású, hogy a ragadozó halak ott tanyáznak, ahol „akadó” van, ezért kimosott gyökerek, bedőlt fák, folyóvízi kövezések, vízínövényekkel benőtt területek környékén foghatóak eredményesen. A vontatott műcsalikkal ilyen helyeken többnyire értelmetlen horgászni, mert a csali könnyen elakadhat, és a horgász örökre búcsút inthet neki. Az ilyen helyeket a fenekező és úszózó horgászmódszerrel szokás „meghorgászni”. Ezeknél a módszereknél az élő halon kívül csak a halszelet horogra tűzése jöhet számításba. Állóvízben, akadó közelében csukázni ezen túl egyedül élőhallal csalizva lehetséges, hiszen nincs sodrás, ami megmozgatná a csalit, a csuka pedig csak mozgó csalira „rabol”.

---

¹⁸ „horgászat: rekreációs célból a halszaporítási vízterületen és haltermelési létesítményben az e törvényben és a végrehajtására kiadott rendeletben megengedett módon és horgászalkészlettel vagy a csalihalnak 1 négyzetméternél nem nagyobb emelőláccal való fogása”

¹⁹ Lásd: Landgericht Mainz, 07.10.1985 - 11 Js 2259/85, 7 Ns 2259/85-7. és Amtsgericht Hannover, 29.10.2007, 204 Ds 1252 Js 7381/07. számú eseti döntés.

²⁰ Ezek a csalik kivétel nélkül úgy működnek, hogy azokat a horgász a vízbe dobja és a vízben vezetve, maga felé húzza, vontatja őket, élethűen utánozva az élő csali mozgását. A becsapott ragadozóhal ráharap a csalira, s a rá szerelt horog miatt megakad, azt elengedni nem tudja.

Igaz, hogy süllőt fogni halszelettel is lehet, de az sem helyettesítheti minden esetben az élőhalat. Saját tapasztalatom szerint a Tiszán fenekező készséggel nyáron, amikor halivadékok ezrei nyüzsögnek a part közelében, a halszelet alkalmazása vezet eredményre. A víz lehülésével, elcsöndesedésével, a természetes zsákmányt jelentő halak visszahúzódásával azonban sokkal hasznosabb a horgon izgó-mozgó ezüstkárással próbálkozni.

Véleményem szerint tehát az élőhalas csalizás – habár kétségtelenül szenvedését, végső soron pusztulását okozza a horgász a horgára tűzött csalihalnak – indokolatlanság híján nem mérítheti ki az állatkínzás tényállását.

Ezen a szemléleten az sem változtatna, ha a módszert a jogalkotó „tiltott módon való horgászatnak” minősítené. A cselekmény „indokolatlanság” hiányában továbbra sem mérítené ki az állatkínzás tényállását, kizárólag a Btk. 246. § (2) bekezdése szerinti orvhalászat bűncselekményének minősülhetne.²¹

A tényálláselemző szemlélettől eltávolodva, a kérdést tisztán erkölcsi szempontból vizsgálva sem tartom elfogadhatónak az élőhalas csalizás kriminalizálását. Úgy vélem, hogy az értelmes szabadidőtöltést választó, természetért rajongó, azért felelősséget érző, engedélyük megváltásával a halvédelemért jelentős összeget áldozó horgászok - azonos büntetőjogi megítéléssel - semmiképpen nem egyeztethetők össze azokkal az embertársainkkal, akik egy kiszolgáltatott élőlény szadista kínzásában lelik örömüket, vagy azokkal, akik lelketlen módon semmilyen felelősséget nem kívánnak vállalni saját állatukért.

2) A „catch and release fishing”

Az állatkínzás bűncselekménye taglalása kapcsán sokkal fontosabbnak tartom az úgynevezett „catch and release fishing” művelését

A szemlélet az angol pontyozó horgászok körében terjedt el először, majd az amerikai, európai horgászok között is számos követőre talált és hazánkban is egyre több művelője van. Követői a halat kifogás után mérlegelik, lefénnyképezik, majd élve visszaengedik a vízbe. Mindezt a sportszerűség és a halállomány védelmének ideológiájával népszerűsítik. Magyarországon ezt sokan „sporthorgászatként” aposztrofálják – szembeállítva az úgynevezett „húshorgászattal”.

---

²¹ Az orvhalászat bűncselekményének bemutatását lásd lentebb, a IV. pontban.

Németországban az ilyen alapon horgászó személy²² a bírói gyakorlat szerint megvalósítja a már hivatkozott TierSchG 17. §-a szerinti állatkínzást.²³ A tényállásszerűség indoka az, hogy a horgász ebben az esetben a halat méltányolható cél nélkül, kizárólag szórakozásból fogja ki, tehát szükségtelenül teszi ki stressznek és fájdalomnak – szemben azzal a horgással, aki a halra, mint magas értékű élelmiszerre tekint és ily módon értelmes célból teszi ki ugyanannak a szenvedésnek. Ezzel teljesen egyet kell értenem, hiszen a német gondolatmenet a szükségesség-szükségtelenség teszt megkövetelésével ez esetben az élőhalas csalizás védelmében kifejtett logikámat igazolja. A már ismertetett magyar jogszabályi környezetre tekintettel úgy gondolom, hogy a magyar szabályozás szerint is üldözendő lenne a horgászat e formája.

Itt is szükségesnek tartom a felvetett kérdés morális megközelítését. Hová vezetne a szemlélet tényerése? A víz alá nem láthatunk be, ezért kevésbé érezzük át a helyzet felelősségét, de vajon mit szólnánk hozzá, ha például a vadászok körében vadbefogó mozgalmak indulnának abból a célból, hogy erdei vadakat, vagy madarakat lehessen simogatni, fényképezni? A vízi élőlényeket szükségtelenül kínzó, a természet tiszteletét nélkülöző, önző szemléletű, ezért elítélendő foglalatosság azért horgászni, hogy a kifogójának kiszolgáltatott halról egy közösségi oldalon megosztandó fénykép készülhessen.

Aggasztónak tartom, hogy a horgásztársadalom részéről ez a jelenség eddig semmilyen észlelhető reakciót nem váltott ki. Féltő, hogy az új irányzat mögött meghúzódó piaccgazdasági érdekek háttérbe szorítják és leértékelik a hagyományos horgászat elveit, melyek az élővilág őszinte tiszteletén és szeretetén alapulnak.

---

²² Németül: Fangen und Freilassen

²³ Oberlandesgericht Celle, 12.01.1993 - 1 Ss 297/92

IV. Orvhorgászat

A korábban hatályos Büntető Törvénykönyv az orvhalászat elkövetési magatartásait az állatkínzás törvényi tényállásának részeként szankcionálta. Önálló bűncselekményként meghatározásának indoka, hogy az elkövetési magatartását és a jogi tárgyát tekintve is eltér a hatályos Btk. 244. §-ában szabályozott cselekménytől. A törvényhez fűzött indokolás szerint az orvhalászat jogi tárgya a szabályozott halászati és horgászati tevékenység védelme. A bűncselekmény elkövetési magatartása a halfogásra irányuló tevékenység. Az egyes tevékenységeket a tényállás két pontba csoportosítja. A további elemzéshez szükséges a törvény szövegét megjeleníteni.

A bűncselekményt az követi el, aki

a) jogosulatlanul halászhálóval vagy más halászati eszközzel – a horgászatot kivéve – halfogásra irányuló tevékenységet végez, vagy

b) külön jogszabályban meghatározott tiltott eszközzel, tiltott módon vagy kíméleti területen halfogásra irányuló tevékenységet végez.

Az *a)* pont szerint büntetendő magatartás a külön jogszabályok szerint jogosulatlan halfogásra irányuló tevékenység. A „horgászatot kivéve” szövegezés értelmében az *a)* pont szerinti bűncselekmény horgászat során nem valósulhat meg. A normaszöveg egyértelműen kizárja, hogy a horgászbottal való halfogásra irányuló tevékenység *e* pont szerint minősüljön, az legfeljebb *a b)* pont szerint értékelhető.²⁴

Egy kérdés azonban mégis problémát okozhat a jogalkalmazónak.

Feltűnő, hogy a jogszabály csak a *b)* pontban meghatározott tevékenységek körében támaszkodik más jogszabályokra, míg az *a)* pontban meghatározott cselekmény esetében ezt nélkülözi. A Btk. az értelmező rendelkezések körében ugyanakkor sem a „halászati eszköz”, sem a „horgászat” mibenlétét nem határozza meg.

---

²⁴ A Hhtv. 18. § (1) bekezdése határozza meg azt, hogy milyen okmányok birtokában jogosult valaki halászni. Ez magában foglalja egyrészt a halászszyegyet, másrészt a területi engedélyt.

A Hhvtv. 2 § 16. pontjában meghatározott definíció szerint „e törvény alkalmazásában horgászati: a rekreációs célból a halnak halgazdálkodási vízterületen és haltermelési létesítményben az e törvényben és a végrehajtására kiadott rendeletben megengedett módon és horgászkeszszéggel vagy a csalihalnak 1 négyzetméternél nem nagyobb emelőhálóval való fogása”. A Hhtv. 2. § (1) bekezdés c) pontja alapján e törvény alkalmazásában horgászati: a halászati vízterületen a halnak horgászkeszszéggel (keszszéggel) vagy a csalihalnak 1 négyzetméternél nem nagyobb, emelőhálóval való fogása. A horgász tehát a jogszabályban meghatározott engedélyek birtokában szabadon végezhet 1 négyzetméteres emelőhálóval halfogásra irányuló tevékenységet.

A horgászfelszerelés elengedhetetlen része az 1 négyzetméteres, praktikus összecukható emelőháló, mely eredete szerint halászati eszköz. A fentiekre figyelemmel felvetődik, hogy a Btk. 244. § a) pontban meghatározottak fényében hogyan értékelendő, ha valaki engedély nélkül horgász, s eközben 1 négyzetméteres emelőhálóval csalihalat fog magának.

Bizonyossággal megállapítható, hogy emelőháló nem minősülhet a b) pont szerinti tiltott eszköznek, használata tiltott módszernek, hiszen azt arra feljogosító okiratok birtokában bárki alkalmazhatja.

Véleményem szerint horgászatra feljogosító okiratok hiányában a saját részre, csalihalfogás céljából történő emelőháló használata – tényállásszerűség hiányában – nem valósíthatja meg a Btk. 244. § a) pontja szerinti bűncselekményt sem. A készség használata ebben az esetben ugyanis olyan szorosán kapcsolódik a horgászathoz, hogy az 1 négyzetmétert adott esetben valamivel meghaladó méretű emelőháló is horgászkeszszéknek, s nem halászati eszköznek minősíthető.

A ragadozóhalas horgász felszerelésének elmaradhatatlan részét képező, 1 négyzetméteres, minden horgászboltban kapható, átalakíthatatlan emelőháló ezen kívül tömeges halfogásra teljesen alkalmatlan. Véleményem szerint az ilyen típusú és méretű háló ezért akkor is horgászati eszköznek minősül, ha nem horgászati során, vagy annak érdekében próbál azzal valaki halat fogni.

Ezzel szemben egy nagyságrendekkel nagyobb méretű emelőháló étkezési, takarmányozási, kereskedelmi célú használata semmilyen módon nem függ össze a horgászattal, ezért a cselekmény halászati tevékenységnek, eszköze pedig halászati eszköznek minősíthető.

Halászati jogosultság hiányában tehát ilyen esetben megvalósul az a) pontban meghatározott bűncselekmény.

A bűncselekmény tényállásának szövegezésében ezen túl a jogalkotó szándéka egyértelműen kifejezésre jut. A jogosulatlan halászat a jogosulatlan horgászattal szemben azért valósít meg bűncselekményt, mert tömeges halfogásra alkalmas, ezért sokkal veszélyesebb a társadalomra. A kisméretű emelőhálóval csalihalat merítő, sem halászatra, sem horgászatra nem jogosult személy büntetőjogi felelősségre vonása tehát nem állhat a jogalkotó szándékában.

Az általam bemutatott példák minősítésének elfogadása esetén is értelmezési nehézségek adódnak a kevésbé egyértelmű esetekben. Amíg a jogalkotó nem jelöli meg pontosan, mi minősül horgászatnak, illetve, halászati eszköznek, addig fennáll az egységes jogalkalmazás és a jogbiztonság veszélyeztetettsége.

Amennyiben a törvényi tényállás szövegezése változatlan maradna, a következő definíciók értelmező rendelkezések körében történő rögzítését tartom indokoltnak:

halászati eszköz: halfogási célú eszköz, ide nem értve a horgászalkésztséget és az 1 négyzetméternél nem nagyobb emelőhálót.

horgászalkésztség: olyan halfogási célú eszköz, amely legalább horgászbotból, horgászsinórból és egy horogból áll.

horgászat: a hálnak horgászalkésztséggel vagy 1 négyzetméternél nem nagyobb emelőhálóval való kifogására irányuló tevékenység.

A b) pont a külön jogszabályban meghatározott tiltott eszközzel, tiltott módon, valamint a kíméleti területen történő halfogásra irányuló tevékenység végzését rendeli büntetni.

A Hhtv. 23. § (1) bekezdése szerint tilos a hal fogásához minden olyan fogási eszköz, illetve mód alkalmazása, amely a halállományt és élőhelyét károsíthatja. A tilalmazott halászati és horgászati eszközök és módszerek exemplifikatív felsorolását a Hhtv. 23. § (2) bekezdése és 24. §-a tartalmazzák.

Ezek közül horgászat szempontjából a Hhtv. 23. § (2) bekezdés e) pontjában megjelölt gereblyező horgászati módszernek van jelentősége. A gereblyező horgászat mibenlétét pedig a Hhtv. 2. § 4. pontja határozza meg. Eszerint gereblyezés: a hálnak nem a táplálkozási

viselkedésére alapozottan, és a szájnylásán kívüli más testrészébe akasztott horoggal történő zsákmányul ejtésére irányuló módszer.²⁵

A gereblyező horgászok esetében ritkán adódnak bizonyítási nehézségek. Könnyen lebuktatja őket a módszerhez átalakított szerelékük és sajátos, a horgászbótól erősen rángató technikájuk. Csalit nem használnak. Erős horgászbótól, vastag, erős zsinórt, és legtöbbször nagyméretű háromágú horgot alkalmaznak, melyet házilagos kivitelezéssel, az ólommal egybeöntöttek. Ha az ólom nincs egybeöntve a horoggal, mindig végólmként van szerelve, s a horog szára mentén fut (a horogszárhoz valamilyen módon rögzítve) a főzsinór. A rapsicok²⁶ az ólomot fenéken vagy vízközt húzgálják hirtelen, erős mozdulatokkal.

A bűncselekmény immateriális, befejezetté a halfogásra irányuló tevékenység megkezdésével válik. Az elkövetési magatartások mindegyike kizárólag aktív, tevőleges magatartással valósítható meg. Kizárólag szándékosan követhető el, a szándék egyenes és eshetőleges is lehet.

A miniszteri indokolás értelmében az orvhalászat és a lopás halmazában történő megállapítása nem kizárt.

---

²⁵ Véleményem szerint legnagyobb veszélye abban áll, hogy alkalmas a hal válogatás nélküli kifogására és megsebzésére. Nem utolsó sorban veszélyes a horgász testi épségére is, hiszen a szerelék rángatása miatt a vízből könnyen kirepülhet, vagy fárasztás közben a halból könnyen kiszakadhat a horog és az ólommal együtt ilyenkor óriási sebességgel csapódik a rugalmas horgászszinórnak köszönhetően a horgász felé.

²⁶ A rapsic vagy rabsic az orrvadászok, orvhalászok, és az orvhorgászok elnevezése a szakzsargonban, a rapsickodás vagy rabsickodás pedig cselekményüket, az orrvadászatot, orvhalászatot, orvhorgászatot jelenti. A német Raubschutz elnevezés átvételéből származik, mely a rauben (rabolni, fosztogatni) és Schütze (vadász, lövész) szavak egybeolvasásából keletkezett.

V. Összegzés

A hatályos magyar szabályozás, mint láthattuk, az orvhalászat bűncselekményének törvényi tényállása esetében kíván némi kiegészítést, míg az állatkínzás bűncselekménye esetében a jogalkalmazó és a társadalom szemléletváltására lenne szükség.

Az állatkínzás bűncselekménye esetében a német és magyar jogszabály összehasonlításából levont következtetések a nemzetközi szintű, egységes szabályozás igényén túl felvetik az egységes jogalkalmazás előremozdításának szükségességét is, hiszen a természet hatékony védelme csak globálisan biztosítható.

Remélem, hogy elértem dolgozatom egyik legfontosabb célját és sikerült az egyes bűncselekményeknél azoknak a horgászmodszereknek, horgászszerszözöknek mibenlétét és jelentőségét tisztáznom, melyek egy-egy jogeset kapcsán felmerülhetnek.

Végezetül bízok benne, hogy sikerült felhívnom a figyelmet az általam választott téma különlegességére, szépségére és viszonylagos jogirodalmi érintetlenségére is.

Szeged, 2017. február hó 5. napján

dr. Mészáros Áron

VI. Irodalomjegyzék

1) Felhasznált irodalom

- Antos Zoltán: A csuka és a süllő horgászata, Mezőgazdasági kiadó – MOHOSZ, Budapest, 1978.
- Bodó István – Nagy Mikós – Örley Dénes: Horgászeszközök, horgászmodszerek, Mezőgazdasági kiadó – MOHOSZ, Budapest, 1979.
- Elek Balázs: Vadászok, halászok a büntetőjog hálójában, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015.
- Ferenczy Dénes –Hunyadi Attila: Különféle halaink és horgászatuk, Mezőgazdasági kiadó – MOHOSZ, Budapest, 1981.
- Herman Ottó: A magyar halászat könyve I-II. kötet, Királyi Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, 1887.
- Kereszty Béla – Maráz Vilmosné – Nagy Ferenc – Vida Mihály: A magyar büntetőjog különös része, Korona Kiadó Kft., Kalocsa, 2005.
- Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Szerkesztette: Vékás Lajos és Gárdos Péter, Wolters Kluwer, Budapest, 2014.
- Szabó Péter: Horgász ABC, Könyvmíves Könyvkiadó, Budapest, 2010.
- Székely Ádám: A harcsa és horgászata, Mezőgazdasági kiadó – MOHOSZ, Budapest, 1980.
- Zabos Géza: Horgászoknak a Tiszáról, Mezőgazdasági kiadó – MOHOSZ, Budapest, 1983.
- Zákonyi Botond – Gyulai Ferenc: Horgászszsebkönyv, Pannon Literatúra Kft., Kisújszállás, 2005.

2) Hivatkozott jogforrások

- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- A halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény
- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- Tierschutzgesetz (TierSchG)

- 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről

3) Egyéb hivatkozások

- 32/2012. számú büntető elvi határozat
- Horgász Egyesületek Csongrád Megyei Szövetsége 2017. évi Egységes Horgászrendje
- Landgericht Mainz, 07.10.1985 - 11 Js 2259/85, 7 Ns 2259/85–7. számú eseti döntés
- Amtsgericht Hannover, 29.10.2007, 204 Ds 1252 Js 7381/07. számú eseti döntés
- Oberlandesgericht Celle, 12.01.1993 - 1 Ss 297/92. számú eseti döntés